

DEVLET VE ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARININ KURUM TEFTİŞ RAPORLARINA GÖRE KARŞILAŞTIRMASI*

Vural HOŞGÖRÜR**

İbrahim KAPLAN***

ÖZ

Değişmekte olan çevreyle dinamik bir etkileşim içerisinde bulunan eğitim örgütlerinin amaçlarından sapmaması ve etkililiğini devam ettirebilmesi için belli aralıklarla denetlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın konusunu kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarının durumlarının karşılaştırılması oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı devlet ve özel öğretim okullarındaki sorunlara ve sorunlardaki farklılığa dikkat çekmektir. Bu amaçla Kurum teftiş raporlarının incelenmesine izin veren Muğla İli Dalaman, Fethiye, Köyceğiz, Menteşe, Milas, ve Ortaca ilçelerinde mevcut dört özel ve dört devlet olmak üzere, toplam sekiz ilköğretim okulu araştırmaya dahil edilmiştir. Bu sekiz ilköğretim okulunda 2008-2015 yılları arasında yapılmış 12'si devlet, 8'i özel ilköğretim okulu olmak üzere toplam 20 kurum teftiş raporu incelenmiştir. İnceleme, MEB Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde kurum teftişinde incelenecek durumlar başlığı altında belirtilen "personel işleri, büro işleri, hesap ve döner sermaye işleri, ihtiyaç ve fazlalıkların değerlendirilmesi, fiziki durum, öğrenci işleri, eğitim ve öğretim durumu görev alanları konularında ve devlet ve özel ortaokullarının sorunlarının karşılaştırması bakımından yapılmıştır. Ayrıca, yarı yapılandırılmış üç soruluk bir görüşme formu kullanılarak (Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli üç maarif müfettişi ile yüz yüze) yapılan görüşmeler yolu ile de veri toplanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilip, değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda devlet ve özel ilköğretim okullarında genel olarak; eğitim ve öğretim bakımından müfredatın yetiştirilememesi, kazanımların davranışa dönüştürülememesi, yönetici profiline düşük olması gibi sorunların olduğu, özellikle devlet ilköğretim okullarında kaynak sıkıntısı, kalabalık sınıflar, öğrenci velileri ile işbirliği yapma konusunda yetersizlik ve öğretmen performansları ile ilgili sorunlar bulunduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, denetim, kurum teftiş raporu, mevzuat, okullar

* Bu makale 31 Mayıs-3 Haziran 2016 tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde yapılan 3. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları (EJER 2016) Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç.Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, vuralhosgorur@mu.edu.tr

*** Öğretmen, Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü, unikaplan@mynet.com

Geliş Tarihi: 11 Şubat 2016 - Kabul Tarihi: 22. 10. 2017

A COMPARISON BETWEEN PUBLIC AND PRIVATE ELEMENTARY SCHOOLS IN TERMS OF INSTITUTIONAL SUPERVISION REPORTS

ABSTRACT

Educational organizations which have a dynamic interaction with the changing environment are required to be supervised at regular times in order for the educational institutions to maintain and continue their effectiveness and also not to deviate from their objectives. The subject matter of this study includes comparing the situations of public and private elementary schools in terms of institutional supervision reports. Besides, the purpose of this study is to draw attention to the problems and differences in the problems in the public and private elementary schools. The sample of this study was selected in accordance with this purpose and therefore the sample consists of four public and four private schools, in the districts of Muğla, namely Dalaman, Fethiye, Koycegiz, Mentese, Milas, and Ortaca. Within the scope of this study, a total number of twenty school supervision reports, twelve of which belonged to public elementary schools whereas the other eight belonged to private schools, were investigated and all the reports included in this study were conducted between the years of 2008 and 2015. The investigation was designed as a comparison of public and private elementary schools based on the issues of responsibilities of schools such as “personnel affairs, clerical jobs, calculation and circulation of capital, evaluation of needs and excesses, physical condition, student affairs, situations related to education and teaching”, all of which were identified in the Ministry of National Education, Educational Inspectors Directorate Guidance and Supervision Instruction under the title of Conditions to be Investigated in Institutional Supervisions. Moreover, the data were also collected through face-to-face interviews conducted with educational supervisors by applying a semi-structured interview form consisting of three questions. The data obtained by document review were conducted in the selected schools and also by observations and interviews, they were evaluated after analyzing with content analysis method, one of the qualitative data analysis methods. According to the results, it was determined that both in the public and private schools, generally there were problems in terms of education and teaching such as not completing the curriculums, not being able to transform the purposes into behaviors and the profile of administrators’ being low. In addition to these, especially in the public elementary schools such problems as resource difficulties, crowded classrooms, inefficacies about collaboration with students’ parents and lastly performances of teachers were observed.

Key Words: Administration, supervision, institutional supervision reports, regulations, schools

GİRİŞ

Okul, ülkelerin kalkınması ve gelişimi ile doğrudan ilişkili olan bir kurumdur (Açıkalın, 1998). İçinde yaşadığımız bilgi çağı okullara yeni sorumluluklar yüklemiştir. Bu yeni sorumluluklarla birlikte eğitimin niteliğine yönelik “iyi eğitim”, “etkili okul” söylemleri daha sık dile getirilir olmuştur (Balcı, 2001, Ceylan ve Ağaoğlu, 2010). Toplumun tüm sistemleri gibi eğitim sistemi de gerek ulusal gerekse uluslararası gelişmelerden etkilenir (Çelik, 2002:194). Türüne göre, her okulun kendine özgü amaçları vardır. Bu amaçlar, eğitimin genel amaçlarının bir parçasıdır ve bu amaçların toplamı, ulusların genel amaçlarının gerçekleştirilmesine hizmet eder. Etkili, verimli sonuçlar alınabilecek bir öğretme ve öğrenme ortamının en belirleyici etkenleri öğretim lideri olarak yöneticiler ile uygulayıcı olarak öğretmenlerdir. Aydın’ın (1993:13) ifade ettiği gibi, “eğitimin hedefleri ne kadar iyi tanımlanırsa tanımlansın eğer uygun öğrenme yaşantılarına dönüştürülemezse, fazla bir anlam taşımaz.” Etkinliklerin zamanında ve amaçlara uygun olarak yapılıp yapılmadığının izlenmesi gerek denetimsel, gerek yönetsel bakımdan önemlidir. Sistemin etkililiği, verimliliği, olumsuzluklar yaşanmadan “hataların” önlenmesi ve giderilmesi denetimle mümkündür (Alleman, 2006; Astor, 2005; Gökçe, 1994; Kovats, 2006). Denetim süreci amaçlara ulaşma seviyesini ortaya çıkarmaya çalışırken sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılması yönünde hangi önlemlerin alınması gerektiğini de ortaya koyar. Başaran’a (2000: 137) göre denetim örgütsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için örgüt etkinliklerinin izlenmesi, düzeltilmesi ve geliştirilmesi sürecini kapsar. Taymaz (2002) ise teftiş ve denetimi; kamu ve kurum yararına insan davranışlarının kontrol süreci olarak tanımlamıştır. Harris ve Bessent yönetsel bir bakış açısı ile denetimi; “okulun temel öğretimsel amaçlarını gerçekleştirmesini doğrudan etkilemek için, okulun işleyişini sağlamak ve değiştirmek amacı ile okul çalışanlarının insanlar ve diğer nesnelere ilişkili olarak yaptığı her şeyin denetimi” olarak tanımlarlar iken, Marks, Stoops ve King ise denetimi; “öğretim programı ve öğretimin geliştirilmesini sağlamayı amaçlayan uygulama ve eylemlerin değerlendirilmesi” şeklinde tanımlamışlardır (Akt. Aydın, 2013).

Her ülke kendi siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısına uygun olan bir eğitim sistemi oluşturur. Sosyal devletlerin önemli görevlerinden birisi topluma eğitim hizmeti sunmasıdır. Eğitim ve öğretimi devletin başta gelen görevi sayan sosyal devlet anlayışı tüm vatandaşların eşit haklar içinde bilime dayalı, düşündüren, bilinçlendiren, yaratıcı, barışçı, laik ve demokratik eğitim görmesi için tedbirler alır. Fırsat ve olanak eşitliğini sağlamak sosyal devletin görevidir. Eğitimin parasız olması, eğitim faaliyetlerinin planlanması, eğitim kurumlarının yurt çapına yayılması devletin başlıca görevlerinden biridir (Duman, 1997). Bu hususta ilk düzenleme 1848 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 18. ve 26. maddelerde yapılmıştır (<http://www.unicankara.org.tr>). Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini imzalayan devletler

sözleşmenin eğitim hakkı ile ilgili 28. ve 29. maddeleri gereği çocuğun eğitim hakkını kabul etmişlerdir (<http://www.tbmm.gov.tr>). Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinin 13. Maddesi de “İlköğretimin zorunlu ve herkes için parasız” olma hükmüne amirdir. (<http://www.tbmm.gov.tr>). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)’nun 14. Aralık. 1960 tarihinde yaptığı toplantıda alınan kararların 1.2.3.4.5. ve 9. Maddeleri Eğitimde ayrımcılık yapılamayacağı, eğitimden eşit yararlanma olanakları ve kadınların tüm eğitim seviyelerinde erkekler ile eşit haklara sahip olmaları ile ilgilidir. (<http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr>). Bütün bunlara uygun olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti 1924 Anayasasında Madde 87, 1961 Anayasasında Madde 42 ve 1982 Anayasasında madde 42 ile eğitim hakkını güvence altına almıştır (<http://www.tbmm.gov.tr>). İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasızdır. İlköğretim; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşur. Türkiye’de eğitim hizmeti önemli ölçüde devlet tarafından verilmekte, finanse edilmekte ve denetlenmektedir (Çokgezen ve Terzi, 2008). Türkiye Cumhuriyeti devleti milli eğitim sisteminde, devlet okulları dışında kalan yerli, yabancı, gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulabilen ve özel okul olarak adlandırılan eğitim-öğretim kurumları da mevcuttur. Özel öğretim kurumları; maliyeti, gelir ve gideri gerçek veya tüzel kişilerce karşılanan, denetim ve gözetimi ise MEB tarafından yapılan kurumlardır (Memduhoğlu, 2008:35). Türkiye milli eğitim sisteminde 2014 yılından itibaren özel okulda okuyan ve okuyacak olan öğrencilerin ücretlerinin bir kısmı devlet tarafından karşılanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası’nın 42. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, eğitim ve öğretim Devletin gözetim ve denetimi altında yapılacağından, özel öğretim kurumları da denetime tabi kurumlardır. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’nun 11. maddesinde de özel öğretim kurumlarının ve bu kurumlarda görevli personelin, Milli Eğitim Bakanlığının denetimi ve gözetimi altında olduğu belirtilmiştir (Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, 2007). 6528 sayılı kanunla yeniden düzenlenen ve 14.03.2014 tarihinde yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli eğitim Temel Kanununun 17. Maddesine göre Rehberlik ve Denetim Dairesi Başkanlığının görevlerinden bazıları aşağıda belirtildiği gibidir. Buna göre başkanlık;

- a) Bakanlığın görev alanına giren konularda bakanlık personeline, bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,
- b) Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,

- c) Bakanlık tarafından veya bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirilmek, elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek,
- d) Bakanlık teşkilatı ve personeli ile bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini maarif müfettişleri aracılığıyla yapmak,
- e) Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini maarif müfettişleri aracılığıyla yürütmekle sorumludur.

Özel eğitim kurumlarının teftişi konusu özel öğretim kurumları kanununun 43.maddesinde doğrudan ve 44, 45 ve 46. maddelerinde ise dolaylı olarak ifade edilmiştir. **Kanunun 56. maddesi** “Eğitim ve öğretim hizmetinin, bu kanun hükümlerine göre devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur.” hükmüne amirdir. Eğitim ve öğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretim lideri olarak yöneticilerin ve uygulayıcı olarak öğretmenlerin etkisi yadsınamaz. İstenilen hedeflere ulaşabilmek için nitelikli bir öğretim kadrosu ve etkili bir yönetim mekanizması olmalıdır. Bunların gerçekleşmesi ise ancak etkili denetimle sağlanır (Öztürk ve Gök, 2010: 756).

Bilim ve teknolojideki hızlı değişme ve yenileşmenin sonucunda toplumsal yapının, inançları, değerleri ve anlayışlarında değişimler oluşmaktadır. Böyle bir değişimin yaşandığı ortamda eğitimin amacı ve okulların işleyişinin yeniden tanımlanması bir zorunluluk haline gelmektedir. İşte bu nedenle ilköğretim kurumlarında yapılan genel rehberlik ve teftiş çalışmaları sırasında maarif müfettişlerinin ilköğretim okullarında tespit ettikleri eksiklikler ve bu eksikliklerin giderilmesi, eğitim öğretimin kalitesinin artırılmasında yapılacak rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinde büyük önem taşımaktadır. Yönetim, örgüt amaçlarının etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi amacıyla, planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarına ilişkin kavram, ilke, kuram, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir biçimde uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümü (Baransel, 1979: 25) olduğuna göre, okulun kurum teftişinde ortaya çıkan eksiklik ve sorunların neler olduğu ve bu sorunların çözülüp çözülmediği eğitim öğretimin amaçlarına ulaşması bakımından önemli görülmektedir. Alanda yapılan literatür taramalarından elde edilen bilgilere göre, daha önce yapılmış çalış-

maların çoğunlukla yönetici ve öğretmenlerin denetim algıları, kurum teftişlerinde müfettişlerin yaşadıkları sorunlar gibi konular üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmıştır (Can, 2010; Gökyer ve Namlı, 2015; Memişoğlu, S. ve Ekici, 2013; Seçen, 2010). Devlet ve özel ilköğretim okullarının kurum denetimleri ve bunların karşılaştırılması bakımından yapılmış araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu alanda yapılmış çalışmalara rastlanılmaması devlet ve özel ilköğretim okulu sorunlarının kurum denetim raporlarına göre karşılaştırılmasının araştırılmaya değer bir konu olduğunu düşündürmüştür. Bu nedenle çalışmanın problemini “Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarının sorunlarının karşılaştırılması” oluşturmuştur. İlköğretim dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullarından oluşmaktadır.

Bu araştırmanın amacı kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarının sorunlarının karşılaştırmasını yapmaktır. Çalışmanın problemine dayalı olarak alt amaçlar aşağıda belirtildiği şekilde planlanmıştır. Devlet ve özel ilköğretim okullarının;

- 1-Personel işleri yönetimi sorunları nelerdir?
- 2-Büro yönetimi sorunları nelerdir?
- 3-Hesap ve döner sermaye işleri yönetimi sorunları nelerdir?
- 4-İhtiyaç ve fazlalıkların değerlendirilmesi sorunları nelerdir?
- 5-Fiziki sorunları nelerdir?
- 6-Öğrenci işlerinin yönetimine ilişkin sorunları nelerdir?
- 7-Eğitim ve Öğretim durumuna ilişkin sorunları nelerdir?
- 8-Devlet ve özel ilköğretim okullarının sorunlarının karşılaştırması nasıldır?

Bu araştırma ile devlet ve özel ilköğretim kurumlarındaki sorunların ve eksikliklerin kurum teftiş raporlarına göre ortaya konulması, çözüm önerileri üretilip bunların okulların gelişimine ve eğitim – öğretim kalitelerinin yükseltilmesine katkı sağlanması ümit edilmektedir. Araştırma, Muğla İli Dalaman, Fethiye, Köyceğiz, Menteşe, Milas, ve Ortaca İlçelerindeki resmi ve özel ilköğretim okullarının 2008-2015 tarihleri arasında ulaşılabilen kurum teftiş raporları ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu çalışma, belge/doküman incelemesi ve görüşmeler yoluyla toplanan verilerin içerik analizine dayanmaktadır. Sosyal alanlarda yapılan çalışmalarda daha fazla veri elde etmek ve araştırmacının katılımcı rolü ile diğer etkenlerin sınırlılıklarını, yanılgılarını en aza indirebilmek amacı ile nicel ve nitel modeller birlikte kullanılabilir (Creswell, 2005: 510). Doküman incelemesi, önceden var olan materyallerin kullanılmasıdır. Doküman incelemesinde araştırmacı, önceden var olan materyalleri kullanarak içerik ya da resmin en geniş açıdan analiz ve değerlendirmesini yapar. Doküman ince-

mesi; araştırmalarda araştırmanın ilk basamaklarında başlangıç noktası sağlamak; anahtar kavramların geliştirilmesi ve araştırma araçlarının oluşumuna katkı sağlamak; temel veri kaynaklarına bir alternatif olarak kendi haklılığına bir kaynak sağlamak ve çoklu veri kaynakları olması durumunda bu kaynaklar arasındaki benzerlik ve farklılıkların anlamını keşfetmek ve son olarak temel verinin toplanması ile birlikte içerik ya da resmin en geniş açıdan analizi ve değerlendirmesine yardım etmek amacıyla kullanılır (Scott ve Morrison, 2005). Araştırmada veri kaynağını, birincil veri kaynaklarından olan belgeler ve maarif müfettişleri ile yapılan görüşmeler oluşturmaktadır. Patton'a (2002) göre; belli bir alanda çalışırken amaca uygun olarak toplanan dokümanlar birer veri kaynağıdır (Akt. Bozkuş-Genç ve Vuran, 2013). Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Duverger'in (1973) "*belgesel gözlem*" diye adlandırdığı bu yöntemi, Rummel (1964) ve diğer birçok araştırmacı "doküman metodu" olarak adlandırmışlardır. Best (1959) bu yöntemi "mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak, sistemli incelenmesi" olarak tanımlamıştır (Akt. Karasar, 2007). Araştırmanın konusunu oluşturan kurum teftiş belgeleri, nitel araştırma deseninin doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilere dayalı sorunlar devlet ve özel ilköğretim okulları bakımından sınıflandırılarak ifade edilmiştir. Verilerin kodlanması aşamasında taranan literatürden elde edilen veriler de incelenmiştir. Çalışmanın örnekleme amaçsal örnekleme yönteminin benzeşik örnekleme türü (Okulların tamamının ilköğretim okulu olması ve genellikle orta gelir düzeyindeki ailelerin çocuklarının kayıt olduğu okullar olmaları nedeni ile) kullanılarak oluşturulmuştur. Buna göre Muğla ilinin Dalaman, Köyceğiz, Menteşe, Milas, Ortaca ve Fethiye ilçelerinden dört devlet ve dört özel ilköğretim okulu çalışmanın örnekleme olarak seçilmiştir. Muğla İlinde on üç ilçe ve bu ilçelerde (çalışmanın yapıldığı 2015 yılı itibarı ile) toplam 317 devlet ve 24 özel ilköğretim okulu mevcuttur (<http://mugla.meb.tr>).

Tablo 1. Teftiş Raporları İncelenen Kurumlar

Sıra	Okul adı	İlçe	Okul türü	İncelenen rapor sayısı	Teftiş raporu yılları
1	İ.Ö. Ok. A	Fethiye	Özel	2	2013-2015
2	İ.Ö. Ok. B	Dalaman	Devlet	3	2011-2012-2013
3	İ.Ö. Ok. C	Menteşe	Özel	2	2013-2015
4	İ.Ö. Ok. D	Milas	Özel	1	2012
5	İ.Ö. Ok. E	Köyceğiz	Devlet	3	2011-2012-2013
6	İ.Ö. Ok. F	Ortaca	Devlet	3	2011-2012-2013
7	İ.Ö. Ok. G	Ortaca	Özel	3	2008-2009-2012
8	İ.Ö. Ok. H	Ortaca	Devlet	3	2010-2011-2012

Veri

Bu araştırmada, maarif müfettişlerinin devlet ve özel ilköğretim okullarında yaptıkları kurum teftişlerinde tespit ettikleri sorunların ve eksikliklerin neler olduğunu ortaya çıkarabilmek için kurum teftiş raporları incelenmiştir. Ayrıca, doküman analizinden elde edilen bulguları desteklemek amacı ile kurum teftiş raporlarında belirlenen sorunlar konusunda oluşturulmuş yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak maarif müfettişleri ile yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla da veri toplanılmıştır. Veri toplama aracı olarak geliştirilen görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için alandaki öğretim elemanlarından, okul yöneticileri ile alan yazından faydalanılmıştır. Görüşme formu bu kişilerden elde edilen verilere dayalı olarak oluşturulmuştur. Görüşme formu eğitim bilimleri bölümünün iki öğretim elemanına da inceltirilmiş, alınan eleştirilere göre gözden geçirilerek son hali verilmiştir. Görüşme formu üç açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme sonunda not edilen hususlar daha sonra görüşme yapılan kişilere gösterilmiş ve teyitleri alınmıştır. Sorular maarif müfettişlerine aynı sıra ile sorulmuştur. Görüşme yapılan maarif müfettişlerinin kendilerince önemli gördükleri hususları net bir şekilde açıklamalarını sağlamak ve konu ile ilgili daha detaylı bilgilere ulaşabilmek amacı ile soruları istedikleri genişlikte yanıtlamalarına izin verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile maarif müfettişlerine aşağıda belirtilen sorular yöneltilmiştir.

Devlet ve özel ilköğretim okullarında yapılan kurum teftişi sırasında en çok karşılaşılan;

a-Eğitim-öğretim sorunları nelerdir?

b-Yönetim sorunları nelerdir?

c-Devlet ilköğretim okulları ile özel ilköğretim okullarının sorunlarını karşılaştırır mısınız?

İnceleme, MEB. Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde Kurum Teftişinde İncelenecek Durumlar başlığı altında belirtilen "personel işleri, büro işleri, hesap ve döner sermaye işleri, ihtiyaç ve fazlalıkların değerlendirilmesi, fiziki durum, öğrenci işleri, eğitim ve öğretim durumu görev alanları konularında devlet ve özel ilköğretim okullarının sorunlarının karşılaştırması bakımından yapılmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Maarif müfettişlerinin, ilköğretim okullarında tespit ettikleri sorunların benzerlik ve farklılıkları tespit edilerek bunların karşılaştırmaları yapılmıştır.

Geçerlilik ve güvenilirlik

Bu araştırmaya özgü olarak, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki işlem gerçekleştirilmiştir. Buna göre ilk olarak veri analizi öncesinde kurum teftiş raporlarında belirtilen sorunlar 7 başlık altında toplanmış ve daha sonra kurum teftiş raporlarında bu başlıklarla ilgili sorunlar devlet okulları için ve özel okullar için not edilmiştir. Bu konuların tümüne bulgular kısmında yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için teftiş raporlarında belirtilen hususlar, araştırmacı tarafından, araştırma konusu olan ilgili başlıklar altına yerleştirilmiştir. Ayrıca, kurum teftiş raporlarına göre belirlenen başlıklar ile bu başlıklar altında yer aldığı düşünülen sorunlar iki öğretim elemanına verilerek belirlenen başlıkların ve altlarında yer alan sorunların birbiriyle ne derece uygun olduğu konusunda görüşleri alınmıştır. Daha sonra araştırmacılar ve öğretim elemanlarının yaptığı eşleştirmeler birbiri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek, araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmacının yaptığı eşleştirmeler ile uzmanların yaptığı eşleştirmeler sonucunda 11 görüşün farklı temalarla eşleştirildiği görülmüştür. Buna göre, Güvenirlik = $58 / 58 + 11 \times 100 = \% 0.84$ olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Kurum teftiş raporlarına göre İlköğretim Okullarının Sorunları konusunda yapılan bu araştırmada, kurum teftiş raporlarında birbirinden farklı 58 sorun tespit edilmiş, uzman görüşlerinden de yararlanılarak bu sorunlar 7 başlıkta birleştirilmiştir. Kurum teftiş raporları; personel işleri, büro işleri, hesap ayniyat, döner sermaye ve taşınır mal işleri, kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları, fiziki durum, öğrenci işleri, eğitim öğretim durumu boyutlarında ele alınmıştır. Bu başlıklara göre kurum teftiş raporlarında Personel İşleri için 10, Büro İşleri için 4, Hesap Ayniyat, Döner Sermaye ve Taşınır Mal İşleri için 4, Kurumun İhtiyaç ve Fazlalıkları için 5, Fiziki Durum için 14, Öğrenci İşleri için 8, Eğitim Öğretim Durumu için 13 sorun olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Kurum Teftiş Raporlarına Göre Sorunlar

Sorun alanları	Devlet ilköğretim kurumları	Özel ilköğretim kurumları	Sorunlar toplamı
Personel işleri yönetimi	7	3	10
Büro yönetimi	4	-	4
Hesap ve döner sermaye işleri yönetimi	4	-	4
İhtiyaç ve fazlalıkların değerlendirilmesi	4	1	5
Fiziki durum	10	4	14
Öğrenci işlerinin yönetimi	4	4	8
Eğitim ve öğretim durumu	10	3	13

A- Kurum teftiş raporlarına göre ilköğretim okullarında (devlet ve özel) belirlenen sorunların dağılımı aşağıdaki gibidir.

1-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarında personel işleri yönetimine ilişkin durum

a- Devlet ilköğretim okullarında;

“Personel özlük dosyalarında bulunması gereken etik özleşmesinin personele imzalatılıp saklanmaması”, “Öğretmen devam-devamsızlık defterinin işlenmesinde özen gösterilmemesi”, “Personel izin defterlerinin düzenli olarak tutulmaması”, “Personel özlük dosyalarının düzenli olarak tutulmuyor olması”, “Personelin okul müdürü tarafından düzenli olarak denetlenmemesi”, “Duyuruların öğretmenlere imzalatılmaması”, “Aday öğretmenlerin iş ve işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde eksiksiz olarak yapılmaması”, konularında genel olarak sorunlar tespit edilmiştir.

b- Özel ilköğretim okullarında;

“Personel devam - devamsızlık defterinin düzenlenmesinde özen gösterilmemesi”, “Öğretmen ve personel sicil defteri oluşturulmaması”, “Personelin düzenli olarak denetlenmemesi” konularında genel olarak sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir.

2-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarında büro yönetimine ilişkin durum

a- Devlet ilköğretim okullarının teftiş raporlarına göre;

“Devlet ilköğretim okullarında e-okul bilgileri güncel değildir ve eksiklikler olduğu”, “Yazışmalarda gelen ve giden evrak defterleri arasında bağlantı kurulması gerekirken bu işin gerektiği gibi yapılmadığı”, “İlköğretim kurumları yönetmeliğinde belirtilen defter, çizelge ve dosyalar uygun şekilde oluşturulmadığı”, “Sınıflarda, sınıf kitaplık defterinin tutulup, bu deftere kitaplığın bulunduğu sınıfa ait kitapların kaydedilmesi gerekirken bunların yapılmadığı” görülmüştür.

- b- Özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre; İncelenen kurum teftiş raporlarında özel İlköğretim okulları için bu konuda yazılmış herhangi bir soruna rastlanılmamıştır.

3-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarında hesap, ayniyat ve döner sermaye işleri yönetimine ilişkin durum

- a- Devlet ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Devlet ilköğretim okullarında anasınıfı hesabı açılması ve çalışmaların mevzuata uygun olarak yürütülmesi konusunda”, “Spor kulübünde toplanan paralar için banka hesabı açılması ve çalışmaların mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesi konusunda”, “Okul aile birliklerinin mevzuata göre oluşturulmaması konusunda”, “Okul aile birliği hesaplarının yönetmelik esaslarına uygun olarak tutulması konusunda” sorunlar olduğu anlaşılmıştır.

- b- Özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

İncelenen kurum teftiş raporlarında özel İlköğretim okulları için bu konuda yazılmış herhangi bir soruna rastlanılmamıştır.

4-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarının ihtiyaç ve fazlalıklarının yönetimine ilişkin durum

- a- Devlet ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

Devlet İlköğretim okullarının herhangi bir fazlalığı bulunmamaktadır. Buna karşılık bu okulların aşağıda belirtilen hususlarda ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında “Öğretmen”, “Bina ve derslik”, “Ders araç ve gereçlerinin zenginleştirilmesi”, “Yatırım, onarım” ihtiyacı vardır.

- b- Özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

Özel İlköğretim okullarında “personel eksiklikleri” tespit edilmiş olup, bu okullarda yeterli sayıda personel bulundurulması gerekmektedir.

5-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarının fiziki ihtiyaçlarının yönetimine ilişkin durum

- a- Devlet ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Okulun ve okul bahçesinin temizliği”, “Okul koridorlarının yönetmeliklere uygun düzenlenmesi”, “Sınıf düzenine önem verilmesi”, “Bölüm isimlerinin girişlere yazılması”, “İhata ve bahçe duvarlarının tamir ve bakımı”, “Dersliklerdeki yazı tahtalarının elden geçirilmesi”, “Kazan dairesi yangın talimatı asılması”, “Elektrik tesisatının yıllık kontrolünün yapılması”, ”Bahçe düzenlemesi ve ağaçların bakımı, bakım ve onarımı”, “Yangından korunma araçlarının temini ve yangın talimatnamesinin düzenlenmesi” konularında sorunlar bulunduğu tespit edilmiştir.

b- Özel İlköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Özel ilköğretim okullarında kurum yerleşim planlarının İl Millî Eğitim Müdürlüğüne onaylatılıp ilgili katlara asılması”, ”Derslik kapılarının dışa doğru açılması”, “Öğrenci tuvaletlerinde kağıt havlu bulundurulması”, “Kuruma özgü sivil savunma planının hazırlanması” konularında sorunlar bulunduğu tespit edilmiştir.

6-Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarında öğrenci işlerinin yönetimine ilişkin durum

a- Devlet ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Öğrenci davranışlarını izleme, değerlendirme, geliştirme ve ödüllendirme işlemlerinin yapılması, Öğrenci davranışlarını değerlendirme kurulunda görüşülmesi ve karar defterine yazılması”, “Okul meclisi ve öğrenci kurulu çalışmalarının demokrasi eğitimi ve okul meclisleri yönergesi ile ilköğretim kurumları yönetmeliğinin 97. maddesine uygun bir şekilde yapılması”, “Öğrenci devam takibinin günü gününe yapılması ve devam sorunu olan öğrencilerin velilerinin zamanında bilgilendirilmesi”, “Taşımali öğrenci işlerinin mevzuata uygun şekilde yürütülmesi” konularında sorunlar olduğu anlaşılmıştır.

b- Özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Yılsonu not ortalamalarının kayıt defterlerine işlenmesi”, “Öğrencilerin katılmış oldukları sosyal etkinliklerin e-okula kaydedilmesi”, “Yöneltilme işlemlerinin mevzuata uygun olarak yürütülmesi”, “Kurulması gereken kurul ve komisyonlardan bazılarının kurulmadığı” konularında sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

7- Kurum teftiş raporlarına göre devlet ve özel ilköğretim okullarında eğitim öğretim işlerinin yönetimine ilişkin durum

a-Devlet ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Öğrencilerin başarılarını artırmak için, sınav analizlerinin yapılarak eksikliği olan kazanımların tamamlanıp bu konularda önlem alınması”, “Öğretmenler kurulu, zümre öğretmenler kurulu ve şube öğretmen-

ler kurulu toplantılarının uygun biçimde yapılıp, kararların karar defterine usulüne göre yazılması”, “Kaynaştırma öğrencileri için bireyselleştirilmiş eğitim programı biriminin oluşturulması ve kullanılması”, “Öğrencilerin doğru telaffuz, imla işaretlerinin doğru kullanımı, dikkati okuduğuna yoğunlaştırma konularında davranış kazanmaları için daha fazla gayret gösterilmesi”, “Öğrencilerin yazılarını kurallarına uygun olarak bitişik eğik yazı ile yazmalarının sağlanması”(Bu uygulama 2017-2018 öğretim yılında son bulacaktır.), “Okulun araç ve gereçlerinin amaçlara uygun olarak kullanılıp, korunması”, “Okulda sosyal etkinliklere ve sosyal etkinlik kulüplerine daha fazla ağırlık verilmesi”, “Derslerde görsel ve işitsel araçlardan faydalanmaya önem verilmesi”, “Derslere öğrenci katılımının sağlanması”, “Derslerde motivasyon sağlanmasına önem verilmesi ve öğrenci hazırbulunuşlukları dikkate alınarak eğitim ve öğretim etkinlikleri planlanması ve uygulanması” konularında sorunlar tespit edilmiştir.

b-Özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporlarına göre;

“Öğrencilerin kurallarına uygun olarak bitişik eğik yazı ile yazmalarının sağlanması” (Bu uygulama 2017-2018 öğretim yılında son bulacaktır.), “Kılavuz kitabı olmayan derslerin yıllık ve günlük planlarının hazırlanması konusunda daha dikkatli davranılması”, “Etkinlik koşelerinin amacına uygun bir şekilde düzenlenip, kullanılmasının sağlanması” gibi konularda sorunlar tespit edilmiştir.

B- Kurum teftiş raporlarının incelenmesinden ayrı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan üç maarif müfettişi ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

1-Eğitim-öğretim sorunları nelerdir?

“Öğretim programlarının uygulanmasında ve başarısında en önemli unsur onu uygulayan öğretmendir. Ancak eğitim ve öğretim programını tam olarak anlayan ve benimseyen öğretmenler sınıfta başarılı olabilmektedir. Çok sık değişen öğretim programları, öğretmenlerin programın getirdiği değişiklikleri anlaması ve içselleştirmesinde sorunlar yaratmaktadır (MM 1)” Bu görüş okul teftiş raporlarında öğrenci hazırbulunuşlukları dikkate alınarak eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesi, planlanması ve uygulanması şeklinde ifade edilmiştir. “Müfredatın yetiştirilememesi okullarda önemli bir sorundur. Ancak programdaki etkinlikler ve değerlendirmeleri için zamanın yetmediği ile ilgili olarak öğretmen şikayetleri mevcuttur (MM 2)”, “Öğretim programlarının uygulama sorunları programların başarısını düşürmektedir. Kazanımların davranış haline dönüştürülemediği (MM 2)” Bu söylem

okulların teftiş raporlarında sınav analizlerinin yapılması, kazanımların tamamlanması ve bu konuda gerekli önlemlerin alınması şeklinde ifade edilmiştir, “Okullarda öğretim programının gerektirdiği uygulamalar etkin bir şekilde zamanında zamanında ve yeterince yapılamadığı için okullarımızda öğretimin bir şekilde yapıldığı ancak eğitim kısmının eksik kaldığı görülmektedir (MM 3)” şeklinde ifade edilmiştir.

2-Yönetim sorunları nelerdir?

“Okul yöneticileri yöneticilik bilgi, yetenek ve deneyime sahip olmalıdır. Yönetimde hem göreve hem de insana ileri düzeyde önem vermek gerekmektedir. Okullarımızda görev yapan yöneticilerin bu hususlarda eksiklikleri mevcuttur (MM 2)”, “Son yıllarda sık yaşanan mevzuat değişiklikleri nedeni ile mevzuatın takibinde sorunlar yaşanmaktadır (MM 2)”, “Elektronik sistemlerin kullanımı ve takibinde bilgi noksanlığı ve bazen de ilgisizlik nedeni ile okullarda yaşanan sıkıntılar vardır (MM 3)” Okullara Fatih projesi kapsamında internet bağlantıları yapılmış, akıllı tahtalar, tabletler, projeksiyon cihazları sağlanmıştır. Ancak, öğretmenlerin bu teknolojik araç gereci yeterli bir şekilde kullanacak donanıma sahip olmadıkları söylenebilir. “Denetim konusundaki yanlış algı nedeni ile öğretmenlerin denetime yeterince açık olmamaları (MM 1)”, “Okulların bir işletme gibi görülmesi ve amaca hizmetten uzaklaşma (MM 1)” Devlet bütçesinden eğitime ayrılan payın yetersizliği nedeni ile okullar kendilerine ek kaynaklar yaratmak zorunda kalmakta, zorluklar yaşamaktadırlar. Ayrıca neoliberal politikalar nedeni ile değişen şartlar doğal olarak eğitimi de etkilemiş, eğitim maliyeti bir anlamda ailelerin sırtına yüklenmiştir. Ailelerden okula destek sağlama konusunda okul yöneticileri sorunlar yaşamaktadır.

3-Devlet ilköğretim okulları ile özel ilköğretim okullarının sorunlarını karşılaştırır mısınız?

Devlet ilköğretim okullarında; “Yöneticiler özel okul yöneticilerine kıyasla daha az profesyoneller (MM 1)”. Maarif müfettişi (MM 1)’nin bu görüşü Devlet okullarında gerçekleştirilen teftiş raporlarındaki personel yönetimi, büro yönetimi ve hesap ayniyat ve döner sermaye işleri konularında genel anlamda ifade edilen yönetim sorunlarını desteklemektedir. “Her türlü kaynak (özellikle maddi) sıkıntısı var (MM1)”, “Müşteri odaklı değil (MM 1)”, “Teknolojik alt yapı eksiklikleri var (MM 3)”, “Öğretmen performansı vasat (MM 3)”, “Sınıflar kalabalık (MM 2)”, “Sınıfların fiziki durumu (sınıfların yapısı ve donanımı gibi) uygun değil (MM 2)”, “Yardımcı hizmetli ve diğer personel sayıları yetersiz (MM2)”. Maarif müfettişleri (MM 1, MM 2, MM 3)’ün görüşleri de söz konusu teftiş raporlarında devlet okulla-

rında hizmetli ve fiziki ihtiyaçları bakımından (bina, derslik, ders araç gereçleri ve teknolojik donanım) önemli eksiklikler söz konusudur değerlendirmesini destekler durumdadır. Maarif müfettişi (MM 3)'ün "öğretmen performansı iyi değil görüşü" teftiş raporlarındaki sınıflarda motivasyon sağlanması, öğrencilerin derslere katılımlarının teşvik edilmesi, ders araç ve gereçlerinin amaca uygun kullanılması bulguları ile örtüşmektedir.

Özel ilköğretim okullarında; "Sorunlar var ancak bunlar devlet ilköğretim okullarındaki sorunlar kadar ağır değil (MM3)" "Okullarda eğitim öğretim bakımından önemli sorunlar bulunmamakla birlikte mevzuatın gerektiği gibi uygulanmaması ile sorunlar olabilmektedir (MM 2, MM 1) Teftiş raporlarının incelemesinden anlaşıldığı üzere, özel okulların sorunları hakkında görüş bildiren maarif müfettişlerinin değindikleri hususlara uygun olarak "etkinliklerin e-okula kaydedilmesi, yöneltme işlerinin mevzuata uygun yapılması, kurul ve komisyon kurulması gereken durumlarda bunların kurulmadığı gibi aksaklıklar tespit edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan kurum teftişlerinde personel özlük dosyalarında bulunması gereken etik sözleşmesinin dosyalarda bulunmadığı anlaşılmıştır. Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulu Talimatı ve "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Yönetmeliği" gereği hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı genelgesine göre bu uygulamanın okullarda tüm personel için yapılması gerekirken, gerektiği gibi yapılmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu eksiklik sadece devlet okullarında tespit edilmiştir. Sosyal hizmet etiğinin meslekle ilgili ahlaksal kuralları kapsadığı söylenebilir (Şeker, 2015). Dolayısıyla sosyal hizmet kapsamındaki bütün kararlar ve faaliyetler müracaatçıların temel hak ve özgürlüklerini ihlâl etmeme ve ayrımcılık yapmama gibi ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda esasen etik ilkeleri uygulayıcılara ışık tutarak yol gösterici bir rol üstlenmektedir. Bunların yanında yine devlet okullarında öğretmenlere duyuruların imzalatılmadığı aday öğretmen iş ve işlemlerinin mevzuata uygun yapılmadığı tespit edilmiştir. Uygulamayı kolaylaştırıcı pek çok yazılım bulunmasına karşın, gerek devlet gerekse özel okullarda öğretmen devam-devamsızlık çizelgelerinin düzenli bir şekilde işlenmediği anlaşılmaktadır. Devlet ve özel okullarda personelin düzenli olarak denetimi ayrı bir sorundur. Ancak araştırmadan elde edilen gerek özel gerekse devlet okullarında okul yöneticilerinin personel denetimini düzenli olarak yapmadıkları bulgusunun tersine Topçu (2010: 31-39) yaptığı bir araştırmada devlet ve özel ilköğretim okulları yöneticilerinin öğretmenlerin derslerine katılarak, sınıf içi etkinlikleri gözlemlediği bulgusuna ulaşmıştır. Topçu'nun araştırmasına göre; özel okulda, yöneticinin

kendi okulları tarafından hazırlanmış bir formu kullanmak suretiyle, okula özgü bir denetleme yaptığı, buna karşılık devlet okulu yöneticisinin yasal yol ve yöntemlere dayalı denetleme yaptığı anlaşılmıştır. Özel okul yöneticisi öğretmen performansına daha fazla önem vermektedir. Ayrıca, özel okulda öğrenme-öğretmeye ilişkin etkinlikler tek tek belirtilmekte ve öğretmenin bu etkinlikleri ne düzeyde yerine getirdiklerinin değerlendirildiği ifade edilmektedir. Denetim ve değerlendirmeye ilişkin dokümanlar bakımından devlet ilköğretim okullarında ağırlıklı olarak yasal form ve belgelerin doldurulması yeterli görülürken, özel ilköğretim okullarında ek çalışma ve değerlendirme dosyaları ile ilave formların kullanıldığı anlaşılmaktadır. İki araştırma arasındaki bu farkın araştırma yapılan yerlerin ve okul kültürlerinin farklı olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür. Okul yöneticisi okula ilişkin tüm genel denetim, kontrol ve koruma görevlerinin yanı sıra, öğretimin denetimine de gereken önemi verebilirse öğrenme ve öğretme süreçleri daha nitelikli hale getirilebilir. Öğretimin denetimi, Erdem'in (2006:275-76) ifade ettiği gibi, "derslerle ilgili hazırlıkların, uygulamaların, değerlendirmelerin ve ders dışı etkinliklerin denetimidir." Ders denetimine ilişkin bir çalışmada "okul yöneticileri, ders denetiminin mesleki gelişmelerine katkı sağladığını, iyi düzenlenmesi halinde hem okula, hem öğretmene hem de kendilerine faydalı olacağını belirtmektedirler" (Acar, 2009: 79).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, özel ilköğretim okullarının büro yönetiminde ve hesap, ayniyat ve döner sermaye işleri konularında herhangi bir soruna rastlanılmaz iken devlet ilköğretim okullarında defter kayıtları, mevzuatın uygulanması, hesapların yönetmeliklere uygun bir şekilde tutulması ve e-okul bilgilerinin güncellenmesi gibi konularda çeşitli eksiklikler olduğu görülmüştür. Okulun hesap ve ayniyat işleri görevlendirilen bir memur tarafından ilgili takip defterleri doğrultusunda yürütülmektedir. Büro işleri ise genellikle e-okul sistemi üzerinden gerçekleştirilmektedir. Devlet okullarında görülen bu sorunların; okul yöneticisinin personel denetimini gerektiği gibi yapmamasından, personelin teknolojiyi kullanma konusundaki yetersizliğinden, isteksiz ve bilgisiz olmasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilir. Can (2010) yaptığı bir çalışmada devlet ilköğretim okullarında büro yönetimi ile hesap, ayniyat ve döner sermaye konularında karşılaşılan sorunların kaynağının büro işleri için; personel eksikliği, bilgisizlik ve veli isteksizliği olduğu, hesap, ayniyat ve döner sermaye işlerinde karşılaşılan sorunların kaynağının ise; önemsememe, bilgi eksikliği, anlayış eksikliği, bürokrasi, ihmal ve ilgisizlik olduğu bulgularına ulaşmıştır. Bu konulardaki işleyiş bakımından özel ilköğretim okullarının devlet okullarına göre daha düzenli çalıştıkları söylenebilir.

İhtiyaç ve fazlalıklar bakımından elde edilen bulgulara göre; devlet ilköğretim okullarında herhangi bir fazlalık mevcut değildir. Bu durum okullarda bir bakıma kaynak israfının olmadığını bir göstergesi kabul edilebilir. Ancak, bu okulların öğretmen, bina, derslik, ders araç gereçleri, yatırım ve ona-

rım gibi eğitim ve öğretim bakımından hayati ihtiyaçlarının olduğu anlaşılmıştır. Özel ilköğretim okullarında sadece bir kısım personel eksikliği saptanmış olup, bu eksikliklerin maliyet kaygısı ile ortaya çıktığı düşünülebilir. Bu konuda devlet okulları ile özel ilköğretim okulları arasında devlet okulları aleyhine önemli fark vardır. Devlet okulları kaynak sıkıntıları yaşamaktadırlar ve bu okullara ayrılan ödenekler yetersizdir. Bu konuda Hoşgörür ve Aslan'ın (2014) yaptıkları bir çalışma devlet ilköğretim okullarının içinde oldukları zor durumu göstermesi bakımından önemlidir. Bu çalışmaya göre; toplumun ve bireylerin istek ve beklentilerini karşılamak üzere kurulan ve ülke kalkınmasında önemli bir role sahip olan ilköğretim okulları, eğitim hizmetini finanse etmeyi üzerine alan devletin yeteri miktarda kaynak ayırmaması nedeni ile sıkıntılar içindedir. Okula aktarılan kaynak kıttır. Ancak, okuldan çağın gereklerine uygun olarak nitelikli, eksiksiz eğitim ve öğretim yapması beklenmektedir. Okul müdürleri aktarılan yetersiz kaynaklara okulu ayakta tutabilmek için ek kaynaklar yaratmak zorunda kalmaktadırlar. Okul müdürleri okul bahçesinin kira gelirleri, geziler, çay, kermes gibi etkinlikler, okul kantin gelirleri, bağışlar, özel sektör yardımları gibi çok çeşitli kaynaklardan para sağlamaya çalışmaktadır. Kavak, Ekinci ve Gökçe (1997) tarafından yapılan bir araştırmaya göre; Ankara il merkezindeki ilköğretim kurumlarının 27 çeşit özel gelir kaynağı (genel bütçe ve özel idare bütçelerinden ayrılan kaynakların dışında) yarattıkları anlaşılmaktadır. Özel ilköğretim okullarının bu derece ağır sorunlarının olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre özellikle devlet ilköğretim okullarının fiziki olarak yetersiz olduğu, okul binalarının ve bölümlerinin bakım ve onarıma ihtiyacı olduğu, okul binalarının temizliğinin de yetersiz olduğu görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim okullarının bakım, onarım, boya ve badanası için yeterince ödenek göndermediği ya da gönderilen ödeneğin zamanında gelmemesinden kaynaklı olarak okulların bakımlarının okulların kapalı olduğu yaz döneminde bitirilemediği, ayrıca ödenek yetersizliği nedeniyle okulların öz kaynakları kullanılarak yapılan bakım ve onarımın da yeterli olmadığı sonucuna varılabilir. Başar'ın (2000) yaptığı bir çalışmada eğitime destek personeli olan hizmetli çalışanlar bakımından devlet ilköğretim okullarında eksikler söz konusudur. İlköğretim okullarının kadrolu olarak sadece % 24'ünde büro hizmetleri, % 48'inde temizlik hizmetleri işgöreni bulunmaktadır. Okul bahçeleri düzensizdir ve yeşil alanlar bakımından yeterli değildir. çalışma yapılan okulların % 86'sında çim alan bulunmamaktadır ve toplu halde ağaçlık bir alan da mevcut değildir. Bu bulguların bir kısmının (okulda çalışan hizmetli personelin eksikliği bakımından) yaptığımız bu çalışmayı destekler durumda olduğu söylenebilir.

Teftiş raporlarında devlet ilköğretim okullarında sınıf düzenine ilişkin sorunların olduğu tespit edilmiştir. Kurum teftiş raporlarına göre; devlet okullarında eğitim öğretimi olumlu yönde etkileyecek, anlatılan konuların somutlaştırılmasında ve anlaşılmasında öğretmen ve öğrenci açısından önemli olan

levha, afiş vb. materyallerin sınıflarda yetersiz olduğu, öğrenci üretimlerinin yeterince sergilenmediği, sınıfların fiziki açıdan oyun ve dramatizasyon yapmak için uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Yalçın'ın (2001) yaptığı bir araştırmada ilköğretim okulları teftiş raporlarına göre devlet okullarında okulların fiziki yapısında engelli öğrenciler için alınan önlemlerin yetersiz olduğu ve sivil savunma tedbirlerinin istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Yalçın tarafından yapılan söz konusu araştırmanın bulguları, yaptığımız bu çalışmanın bulgularını da destekler durumdadır. Genel olarak, ilköğretim okulu müdürleri ve müfettişleri teftiş raporlarında belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri, okulların fiziki, ekonomik yetersizlikleri, teknik ve yardımcı personel yetersizliği, bilgi eksikliği, veli, öğretmen ve idareci ilgisizliği, mevzuat değişiklikleri ve bürokrasi biçiminde tanımlamışlardır. Eğitim öğretim ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, okulun eğitim teknolojisinden yoksun olması, eğitim araç ve gerecinin yetersiz olması, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, personel ve öğrenci velilerinin ilgisizlikleri ve bazı konularda bilgisiz olmaları biçiminde tanımlamışlardır. Okuldaki personel işleri ile ilgili eksikler ise genel olarak, okulların personel eksikliği, bilgi eksikliği, bürokratik nedenler ve ilgisizlik olarak tanımlanmıştır. Devlet ilköğretim okullarında daha fazla sorun olmakla birlikte devlet ve özel ilköğretim okullarında kurum teftiş raporlarına göre, okulların temizliğinin yeterli düzeyde yapılmadığı anlaşılmaktadır. Sınıfın temiz, iyi korunmuş, derse uygun kaynaklara sahip, rahat aydınlık, temiz, gürültüsüz ve havadar olması gibi durumlar sınıfta öğrencilerin derse karşı daha olumlu beklentiler taşımasını kolaylaştırıcı rol oynamaktadır (Çakmak, 2001:35).

Teftiş raporlarına göre, devlet okullarında okul meclisi ve öğrenci kurulu çalışmalarının gereği gibi yapılmadığı anlaşılmaktadır. Okulların demokratik olabilmesi için okul ve sınıf ortamında tüm bireyler arasında şiddetten uzak; sevgiye, saygıya, anlayışa ve hoşgörüye dayanan çift yönlü bir iletişimin kurulması ve tüm bireylerin (öğretmen, öğrenci, aile) okul ve sınıf yönetiminde kendilerini ilgilendiren kararlara katılımının sağlanması temeldir (Kepekçi, 2003). Okul meclislerinin ve öğrenci kurullarının oluşturulma amacı; öğrenci ve öğretmenler arasındaki ilişkileri geliştirmek, öğrencilere düşüncelerinin dikkate alındığını ve saygı gördüklerini hissettirmek, özgüvenlerini kuvvetlendirmek gibi pek çok amaca yöneliktir. Öğrencilerin gelişimlerini takip edip ödüllendirme yapma konusunun da devlet okullarında bir sorun olduğu görülmektedir. Eğitim öğretim bakımından önemli olan bu sorunlar teftiş raporları incelenen özel okullarda tespit edilmemiştir. Özel okullarda not ortalamalarının kayıt defterlerine işlenmesi, öğrencilerin katıldığı sosyal etkinliklerin e-okul sistemine girilmesi ve kurulması gerekli olan bazı kurulların kurulması gibi kolayca çözümlenebilecek eksiklikler mevcuttur.

Eğitim-Öğretim Durumu kategorisinde daha önce cümle yöntemiyle yapılan ilk okuma yazma çalışmaları yeni programla birlikte ses temelli cümle yöntemine göre yapılmaya başlanmış, bitişik eğik el yazısı çalışmaları birinci sınıftan itibaren verilmeye başlanmıştır. Cümle sistemine göre ilk okuma yazma çalışmasını yürütmeyi alışkanlık haline getiren öğretmenlerin yeni sisteme göre ilk okuma yazma çalışmalarını yürütmede isteksiz davrandıkları, bu konuda sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır. (Milli Eğitim Bakanlığı bitişik eğik el yazısı ile eğitim uygulamasının 2017-2018 öğretim yılında kaldırılacağını açıklamıştır. Eğitim ve öğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretim lideri olarak yöneticilerin ve uygulayıcı olarak öğretmenlerin etkisi yadsınamaz. İstenilen hedeflere ulaşabilmek için nitelikli bir öğretim kadrosu ve etkili bir yönetim mekanizması olmalıdır. Bunların gerçekleşmesi ise ancak etkili denetimle sağlanır (Öztürk ve Gök, 2010:756). Devlet ilköğretim okullarında eğitim ve öğretimde görsel işitsel araçlardan yeterince faydalanmama sorunları tespit edilmiştir. Devlet ilköğretim okullarında öğrencilerin derslere aktif katılımlarının sağlanmasında sorunlar vardır. Fidan, (2008) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, devlet okulunda çalışan öğretmenler, araç gereçlerin olduğunu ancak öğrenci sayısına göre yetersiz kaldığını belirtmektedir. Bir öğretmen bir araç gereci kullanırken, başka bir öğretmen aynı anda gerekli olan o araç gereci beklemek durumundadır. Öğretmenler, öğrenci ailelerinin ekonomik durumları iyi olmadığı ve eğitime önem verilmediği için araç gereç temininde problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler ders araç gerecine ihtiyaçları olduğunu belirtmektedirler. Türk Milli Eğitim Sisteminde ilköğretim dönemi özel bir konuma sahiptir. Çünkü okul çağındaki tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eğitiminin devlet tarafından sağlanması anayasal bir zorunluluktur (Korkmaz, 2005). Öğrencilerin öğrendiklerini daha iyi anlayabilmeleri için sınıf ortamında daha çok eğitim aracının kullanımı önem taşımaktadır. Günümüz sınıf ortamında görsel ve işitsel araçlar ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için daha çok duyu organına ulaşan görsel ve işitsel araçlarla oluşturulacak öğrenme ortamlarına başvurmak kaçınılmaz bir ihtiyaçtır (Dursun, 2006). Araştırma kapsamında incelenen denetim raporlarına göre; devlet ilköğretim okulları ile özel ilköğretim okulları arasında pek çok bakımdan devlet okulları aleyhine fark olduğu anlaşılmıştır.

Devlet ve özel ilköğretim okullarının kurum teftiş raporları karşılaştırılmasında devlet ilköğretim okullarında özel ilköğretim okullarına göre daha fazla sorun olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte çok fazla olmasa da devlet ve özel ilköğretim okullarının ortak sorunları da vardır. Bu sorunlardan bazıları şunlardır; öğrencilere yazılarını kurallarına uygun olarak bitişik yazı ile yazma davranışı kazandırılmaması, (Milli Eğitim Bakanlığı 2005 yılından bu yana uygulanan bitişik eğik el yazısı ile eğitim uygulamasının 2017-2018 öğretim yılında kaldırılacağını, bu öğretim yılından itibaren artık dik temel harfler kullanılacağını açıklamıştır.) kılavuz kitabı olmayan derslerin planlarının uygun şekilde hazırlanmaması, etkinlik köşelerinin amaçlarına uygun

olarak düzenlenip derslerde kullanılamaması, personel devam - devamsızlık defterinin düzenlenmesinde özen gösterilmemesi. Personelin düzenli olarak denetlenmemesi.

Erişilebilirlik, fırsat ve olanak eşitliği bakımlarından devlet ve özel okullar olarak bakıldığında dengenin devlet okulları aleyhine bozuk olduğu bir yapılanma söz konusudur. 1982 Anayasası'nın Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi başlığını taşıyan 42. Maddesinin 6. fıkrasındaki “özel ilk dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir” ifadesi tersine dönmüş görünmektedir. Devlet okulları özel okullar ile rekabet edebilme yeteneklerini yaşadıkları sorunlar nedeni ile önemli ölçüde kaybetmiş görünmektedir. Devlet okullarını da özel ilköğretim okulları ile rekabet edebilir bir noktaya taşımak, öğrencilere erişilebilirlik ve fırsat eşitliği olanakları yaratmak gerekmektedir. Kurum teftiş raporlarından elde edilen bu bulgular ışığında devlet ve özel ilköğretim okulları (İlkokul-Ortaokul) için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Okulun işleyişinde önemli bir yapıyı oluşturan okul personelinin kurumsal duyurulardan haberdar edilip, devamlarının takip edilip denetlenmelerine özen gösterilmelidir.
- Büro işleri okulun işleyişinde idari anlamda önemli bir yer tutmaktadır. Büro personelinin bu anlayış bakımından bilgilendirilmesi sağlanıp, bu personelin kurumsal gelişmeleri takip etmek bakımından hizmet içi eğitimlerine ağırlık verilmelidir.
- Hesap ayniyat ve döner sermaye işlerinin bu konuda uzman personele yaptırılmasının sağlanması, hataları önleme bakımından etkili olabilir.
- Öğrencilerin yönlendirilmesi ve ödüllendirilmelerinin yanında okul demokrasisine önem verilmesi ve bunun sağlanabilmesi için gerekli meclis ve kurulların eksiksiz kurulup çalıştırılmasının sağlanması uygun olacaktır.
- Sınıfta öğretmenin öğretebilmesi ve programın istenildiği şekilde uygulanabilmesi için fiziksel ortamın uygun, donanımın da yeterli olması mecburiyeti vardır. Ortam, çocuklar öğrenmek için neye ihtiyaç duyuyorlarsa onu sağlamalıdır; çocuğun iletişim, ifade, düşünme, yaratıcılık becerilerini geliştirmeli ve çevresindeki dünya hakkında merak uyandırmalıdır. Okulda çocukların çok yönlü gelişmelerini destekleyecek, rahat hareket edebilmelerini sağlayacak, eğitim programlarının amacına ulaşmasına hizmet edecek özgür, esnek ve güvenli fiziksel ortamın olması esastır. Bu nedenle özellikle devlet okullarında bu konuda önlemler alınması gerekmektedir.
- Devlet ilköğretim okullarında ders araç-gereç yetersizliği mevcuttur ve dersler çoğu kez görsel işitsel araç-gereç kullanılmadan gerçek-

leştirilmektedir. Yenilenen ilköğretim programlarında bilişim teknolojilerinin kullanılması öngörülmekle birlikte, bilişim teknolojilerinin öğretme-öğrenme süreci ile bütünleşmesi gerçekleştirilememiştir. Bu yetersizlikler, hem akademik başarı üzerinde beklenen olumlu etkinin elde edilememesine hem de öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerilerinin yeterince geliştirilememesine neden olmaktadır. Okullardaki ders araç ve gereci yetersizlikleri bir an önce giderilmelidir.

- Okullar bakımsızdır. Sosyal tesisler bakımından zayıf durumdadır. Sınıflarda okulda ve bahçede temizlik sorunları vardır. Teknolojik yetersizlikler söz konusudur. 2005 yılından itibaren uygulanmaya konulan yapılandırmacı felsefe okullarda gerektiği şekilde uygulanmamaktadır. Bu konularda özel ilköğretim okulları ile devlet ilköğretim okulları arasında eşitsiz bir durum söz konusudur. Bütün bunlara bakılarak ilköğretimde çağın koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun politikalar oluşturulması ulusal bir öncelik olarak belirlenmelidir.
- Okullar arası farklılıkların (personel, fiziki ihtiyaçlar, teknoloji başarı, v.b) en aza indirilebilmesi için ulusal düzeyde kaynak ve insan gücü bakımından dengeli dağılım sağlayacak eylem planları yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

Acar, U. (2009). *Yönetici ve öğretmenlere göre Türk ve Alman okul müdürlerinin ders denetimi uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Akıllıoğlu, T. (1995). *İnsan Haklarının Koruması Alanında Uluslararası Temel Belgeler*. (Genişletilmiş 3. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Allemann, J. (2006). *Links between teacher evaluation / supervision and student achievement: A case study of a successful urban elementary school*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Southern California, California.

Aydın, İ. (2013). *Öğretimde Denetim*. Ankara: Pegem.

Aydın, M. (1993). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: Pegem.

Balcı, A. (2001). *Etkili Okul ve Okul Geliştirme: Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Pegem.

Baransel, A. (1979). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*. İstanbul: İşletme Fak.Yayımları.

Başar, M.A. (2000). İlköğretim Okullarının İşgören ve Fiziki Olanakları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 8(8), 134-140.

Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul*. Ankara: Feryal Matbaası.

Bozkuş-Genç, G. ve Vuran, S. (2013). Sosyal becerilerin öğretiminde temel tepki öğretimiyle yürütülen araştırmaların incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1715-1742.

- Can, A. (2010). *Kurum teftiş raporlarına göre ilköğretim okullarının sorunları(Aksaray ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Ceylan, M. ve Ağaoğlu, E. (2010). Eğitim denetçilerinin danışmanlık rolü ve danışmanlık modelleri. *İlköğretim Dergisi*,9(2), 541-551.
- Creswell, J. (2005). *Educational research*. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Çakmak, M.(2001). *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelik, V. (2002). *Türk Eğitim Sisteminin Örgüt ve Yönetim Yapısı* (Ed. Tanpınar, M.), *Öğretmenlik Mesleği*. Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Duman, İ. H. (1997). *İnsan Haklarına Saygılı Devlet*. İzmir:İnkılap kitabevi. ISBN: 9751012155.
- Dursun, F. (2006). Öğretim Sürecinde Araç Kullanımı. *İlköğretmen Dergisi*.1, 8-9.
- Duverger, M. (1973). *Sosyal Bilimlere Giriş: Metodoloji Açısından*. Çev: Ünsal Oskay. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Erdem, A.R. (2006). Öğretimin denetiminde yeni bakış açısı: ‘sürekli geliştirme’ temeline dayalı öğretimin denetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 275–294
- Fidan, N.K. (2008). İlköğretimde araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 1(1), 48-61.
- Gemalmaz, M.S. (1996). *Temel Belgelerde İnsan Hakları*. (2. Basım). Ankara: İHD Yayını.
- Gökce, F. (1994). Eğitimde denetimin amaç ve ilkeleri. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 73-78.
- Gökkyer, N., Namlı, A. (2015). Yöneticilerin Maarif Müfettişlerince Yapılan Kurum Denetimine Yönelik Algıları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*.10(11), 707-724. Ankara: ISSN: 1308-2140.
- Hoşgörür, V., Arslan, İ. (2014). Okul Örgütünün Finansal Kaynaklarının Yönetimi Sorunu (Yatağan İlçesi Örneği). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 91-102.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara:Nobel Yayınları.
- Kavak, Y., Ekinci, E. ve Gökçe, F. (1997). İlköğretimde Kaynak Arayışları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 309-320.
- Korkmaz, İ. (2005). İlköğretim Okullarının Karşılaştıkları Finansman Sorunları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 429-434.
- Kovats, S.M. (2006). *The impact of the teacher evaluation process on teacher practice and student achievement in an urban school: A case study*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Southern California, California.
- Memişoğlu, S.P., Ekici, Z. (2013). İlköğretim Okullarının Kurum Denetimi Sırasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Denetmen ve Yönetici Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 206-212, (Makale No:4). ISSN: 2146-9199.
- Miles, M.B., Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An Expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Öztürk,Ş., Gök,T. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin kurum denetiminde karşılaştıkları sorunlar. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications. 11-13 November, 2010. Antalya.*

Rummel, J.F. (1964). *An Introduction to Research Procedures in Education* (Second Edition). New York: Harper and Row.

Seçen, A. (2010). İlköğretim Okullarındaki Denetim Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *T.C. Milli eğitim Bakanlığı Eğitimi araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) Ankara.*

Scott, D., Morrison, M. (2005). *Key ideas in educational research*. London: Continuum International Publishing.

Taymaz, A.H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Pegem.

Topçu, İ. (2010). Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Yöneticilerin Öğretimin Denetimi Görevlerini Yerine Getirme Biçimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 34(2), 31-39.*

UNICEF, (1990). Herkes İçin Eğitim Dünya Beyannamesi ve Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılınması İçin Hareket Çerçevesi. Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı, 5-9 Mart 1990, Jomtien, Tayland.

Yalçın, M. (2001). *İlköğretim okullarında kurum teftişinde karşılaşılan sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Yaşar, H.N. (2000). *İnsan Hakları Avrupa Sisteminde ve Türk Hukukunda Eğitim Hakkı ve Özgürlüğü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi İstanbul.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin.

http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/h_rights_turkce.pdf

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf>

<http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/anayasa.maddeler?P3=42.html>

<http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa24.html>

<http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.html>

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/83-93.pdf>

http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/egitim_hakki/egitim_hakki.pdf

Extended Abstract

In Turkey, educational services are provided, financed and supervised by the government to a considerable extent. Within the national education system of Turkish Republic, there are also so-called private schools, besides state schools, which could be founded by natives, foreigners, natural entities or juridical people. Private schools are the institutions whose costs, incomes and expenses are covered by natural or juridical people, but are supervised by Ministry of National Education (MNE). According to the third sub-section of the 42nd article of the Constitution of the Republic of Turkey, education and training shall be conducted under the supervision and control of the State. For this reason, private schools are also subject to the supervi-

sion and control of the state. It is also determined by the 11th article of the Law on Private Educational Institution No 5580 that private educational institutions and their staff are supervised and controlled by MNE. According to the findings derived from the related literature review, it was identified that previous studies had been mostly on administrators' and teachers' supervision perceptions, and the problems inspectors experienced while inspecting the institutions. However, no studies comparing the institution inspections of state and private schools were encountered. This fact led researchers to think that the comparison of the problems in state and private schools according to institution inspection reports was worth studying. In this regard, the main purpose of this study was to compare the problems in state and private elementary schools according to institution inspection reports. Through this study, it is expected to reveal the problems and deficiencies in state and private elementary schools according to institution inspection reports, and to contribute the school improvement and school quality by offering possible solutions. The research is limited with the available institution inspection reports issued in the years 2008 to 2015 for the state and private elementary schools in Dalaman, Fethiye, Köyceğiz, Menteşe, Milas and Ortaca districts of Muğla in Turkey. The research is based on the content analysis of data collected by interviews and document reviews. The primary data source of this study includes documents and interviews with inspectors. The problems in institutions derived from the available data are expressed through classifying the public and private elementary schools. During the coding of qualitative data, the data derived from the reviewed literature are also examined. In the study, institution inspection reports are examined in order to clarify the problems and deficiencies inspectors determine during the inspection of public and private elementary schools. The examination regarding the comparison of the problems in state and private elementary schools is conducted according to the statements such as "personnel affairs, office affairs, finance and working capital matters, evaluation of needs and surpluses, material condition, assigned position in education and training" which are indicated under the Directive of Institution Inspection of Ministry of National Education. In order to support the findings derived from the document analysis, the data are gathered by face to face interviews with inspectors by using a semi-structured interview form prepared for the problems determined by institution inspection reports. The sample of the study is identified by a homogeneous sampling technique among the purposeful sampling techniques as all the schools in the universe are elementary schools and the students in these schools are from families with a medium level of income. All in all, four state and four private elementary schools from Dalaman, Fethiye, Köyceğiz, Menteşe, Milas and Ortaca in Muğla were selected as the sample of the study. As a result of the institution inspections it was identified that ethic agreements which had to be in the employee's personnel file were not available in the files. According to the directive of MNE in line with "Instruction of Prime Ministry for Council of Ethics for Public Service" and "Regulation on the Principles of Ethical Behavior of the Public Officials and Application Procedures and Essentials", this implementation has to be carried out for all staff in schools. However, it was understood that it was not carried out as it should have been. The so-called deficiency was determined to exist in state schools only. Besides, it was identified that announcements were not signed and procedures for candidate teachers were not carried out appropriately by the administrations in state schools. The regular inspection of staff in state and private schools was another problem. In this respect, it was understood through this study that both state and private school admin-

istrators did not supervise their staff regularly. According to the findings derived from the study, no problems in office, finance and working capital matters in private elementary schools were encountered. On the other hand, there were various deficiencies in original entries in school, in the implementation of the legislation, in keeping the accounts in line with legislations, and in updating e-school records in state elementary schools. As to the findings related to needs and surpluses, there was not any surplus existent in state elementary schools. This situation could be accepted as an indicator of the absence of waste of resources in such schools. However, it was found out that such schools had vital needs like teacher, school building, course equipment, maintenance and repair issues. In private elementary schools, only an understaff problem was realized. State schools had problems in terms of the received funds and their allowance were insufficient. According to the results of the study, especially state elementary schools were determined to be physically inadequate, their school buildings needed maintenance and repair, and their cleaning was insufficient. In the comparison of state and private elementary schools' inspection reports, state elementary schools were determined to have more problems than private elementary schools. The deficiencies determined in private elementary schools were as follows: the plans of the courses without a guidebook not being prepared appropriately, activity sessions not being used and utilized according to their objectives, staff absenteeism charts not being prepared attentively, and the staff not being supervised regularly. It was also determined by institution inspection reports that cleaning of state and private schools was not adequate notwithstanding that state schools had more cleaning problems. According to inspection reports, there were problems related to the order of classes in state elementary schools. In addition, it was also understood by the institution inspection reports that state elementary schools had inadequacies in terms of the materials like sheets and posters which might influence the education positively and might contribute to the concretion of the instructed material, and in the exhibition of students' productions, and the classes were not physically appropriate for dramatizations. According to inspection reports, it was identified that school council and student council works were not conducted as it should be. State elementary schools were determined to have problems in rewarding and following the development of students, as well. Private elementary schools, the institution inspection reports of which were examined, were lacking such problems, which were remarkable in terms of education and training services. In private schools, there were problems like recording the grade point averages into original entries and entering up the social activities students participated into e-school system, which might be solved easily. In addition, taking the advantage of audiovisual aids during education and training services, and students' active participation in courses were other important problems observed in state elementary schools. It seems that state schools have mostly lost their abilities in competing with private schools due to the problems they have experienced. It is necessary to support the state schools for reaching the standards of private schools, to enable them to compete with private schools, and to create accessibility and equality of opportunities for students.

